

Динаміка асортименту та соціально-економічної доступності інгібіторів протонної помпи, наявних на фармацевтичному ринку України

Бездітко Н.В., Мелюс Е.А.

Національний фармацевтичний університет, м Харків, Україна
ph-econom@nuph.edu.ua

Вступ. Інгібітори протонної помпи (ІПП) – група лікарських препаратів (ЛП), що володіють вираженою здатністю впливати на продукцію соляної кислоти за рахунок блокування в парієтальних клітинах слизової оболонки шлунка ферменту H^+/K^+ -АТФази (протонної помпи). В даний час ІПП визнані вискоєфективними засобами при лікуванні кислотозалежних захворювань шлунково-кишкового тракту (ШКТ), широко використовуються для профілактики гастропатій, пов'язаних із прийомом нестероїдних протизапальних препаратів (НПЗП-гастропатій). Всі ІПП мають єдиний механізм дії та схожу фармакодинаміку. У той же час, є особливості фармакокінетики різних ІПП, а ЛП різних виробників істотно відрізняються за вартістю. Можливість здійснювати вибір ІПП із урахуванням індивідуальних клінічних особливостей і фінансових можливостей пацієнта в значній мірі визначається асортиментом і економічною доступністю ЛП на фармацевтичному ринку.

Мета – аналіз асортименту та соціально-економічної доступності ЛЗ групи ІПП на фармацевтичному ринку України в період 2016-2019 рр.

Матеріали і методи дослідження.

Асортимент та цінову характеристику різних ЛП групи ІПП визначали за даними інформаційно-пошукової системи «Моріон». Соціально-економічну доступність ІПП встановлювали на підставі показника адекватності платоспроможності (C_{as}), який зіставляє середню роздрібну ціну ЛП за певний період часу із середньою заробітною платою в країні за той же період часу. Порівнювали вартість встановленої добової дози

(DDD) і величину середнього одноденного заробітку. ЛП вважали вискодоступним, якщо показник C_{as} був менше 5 %. Якщо C_{as} знаходився в межах 5-15 %, то ЛП вважали середньодоступним, а якщо C_{as} більше 15 % – малодоступним.

Результати дослідження та їх обговорення.

Проведений аналіз асортименту ЛП групи ІПП дозволив встановити, що в 2016 р. на фармринку України було представлено 6 міжнародних непатентованих найменувань (МНН) монопрепаратів цієї групи, яким із урахуванням лікарської форми, дозування та кількості одиниць дозування в упаковці відповідало 118 ЛП. Найбільше ЛП було для пантопразолу – 50. Це становило 42,4 % від загального асортименту. У той же час, вітчизняних ЛП серед них було всього 14 (28 %). Омепразол був представлений 30 ЛП (25,4 % загального асортименту ІПП), серед яких третина (10 ЛП) були вітчизняними. Езомепразол представляли на ринку 16 ЛП, рабепразол – 14 ЛП, ланзопразол – 6 ЛП і дексланзопразол – 4 ЛП. Серед цих ІПП вітчизняні ЛП становили відповідно 12,5 %, 29 %, 33 % і 0 % асортименту. В цілому ЛП іноземного виробництва склали 73 % асортименту ІПП. Вітчизняні ЛП становили 43 % в асортименті ін'єкційних лікарських форм і 24 % в асортименті пероральних лікарських форм. Серед ІПП зарубіжного виробництва на ринку було 11 оригінальних і 75 генеричних ЛП з 23 країн-виробників. Значна частина (32 %) генеричних ЛП була виробництва Індії.

Абсолютна більшість пероральних лікарських форм (96 % ЛП вітчизняного і 66 % зарубіжного виробництва)

ва) були високодоступними для населення. Малодоступними були оригінальні ЛП рабепразолу і езомепразолу, середнедоступними – оригінальні ЛП пантопразолу і дексланзопразолу, а також ряд закордонних ЛП пантопразолу і езомепразолу. Для всіх середньо- і малодоступних ЛП (за винятком дексланзопразола) на ринку були високодоступні за ціною аналоги. Інакшою була доступність ІПП для парентерального введення. Абсолютно всі ЛП в ін'єкційній лікарській формі (як зарубіжного, так і вітчизняного виробництва) були малодоступними.

У період 2016-2019 рр відзначалася тенденція до зменшення асортименту ЛП групи ІПП на фармацевтичному ринку України. В першу чергу це мало місце для пероральних препаратів. Їх кількість зменшилася в середньому по групі на 12 %, при цьому більш істотно зменшилася кількість вітчизняних ЛП, ніж зарубіжних (відповідно на 20 % і на 4 %). Динаміка асортименту для різних ІПП в пероральних формах значно відрізнялася. Так ЛП пантопразолу стало менше на 10 %, омепразолу – на 20 %, ланзопразолу – на 35 %. У той же час асортимент пероральних ЛП рабепразолу, езомепразолу і дексланзопразолу збільшився відповідно на 10 %, 30 % і 50 %. Значно зросла доступність пероральних ІПП – 100 % вітчизняних і 83 % зарубіжних препаратів в 2019 р. стали високодоступними. Середнедоступними були тільки оригінальні ЛП пантоп-

разолу, езомепразолу і дексланзопразолу. Малодоступних серед пероральних ІПП не було. Одночасно зі зменшенням асортименту пероральних ІПП збільшилась кількість ІПП для ін'єкційного введення – на 10 % вітчизняних і на 25 % зарубіжних ЛП. Підвищилась доступність цих ЛП – 20 % асортимента перейшли з категорії малодоступних у категорію середнедоступних. Підвищення соціально-економічної доступності ЛП групи ІПП, в першу чергу, слід пов'язувати зі збільшенням середньої заробітної плати в країні протягом досліджуваного періоду часу.

Висновки.

1. В даний час на українському фармацевтичному ринку ЛП групи ІПП для лікування кислотозалежних захворювань представлені в достатньому асортименті як пероральних, так і ін'єкційних лікарських форм.
2. Є тенденція до зміни структури ринку – збільшення частки більш нових ЛП (рабепразолу, ланзопразолу, дексланзопразолу), збільшення кількості ЛП в ін'єкційній лікарській формі.
3. ІПП, що представлені на українському фармацевтичному ринку в пероральних лікарських формах, є високодоступними для населення. Відзначається підвищення доступності ІПП в ін'єкційній лікарській формі.
4. Фармацевтичний ринок надає можливості для проведення індивідуалізованої терапії пацієнтів із кислотозалежними захворюваннями.

“ Бездітко Н.В., Мелюс Е.А. (2020). Динаміка асортименту та соціально-економічної доступності інгібіторів протонної помпи, наявних на фармацевтичному ринку України. *Фармакоэкономика в Україні: стан та перспективи розвитку* : матеріали XII наук.-практ. INTERNET-конф., м.Харків, 22 травня 2020 р. 151-152. ”